

TEXT MAREK GREGOR FOTO ONDŘEJ SZOLLOS

Mezi 16.–22. květnem se na mnoha místech Prahy uskuteční letošní ročník festivalu Open House. Pro všechny zájemce otevře své dveře víc než stovka unikátních objektů a budov, včetně paláce Elektrických podniků v Holešovicích. Loni dokončenou generální rekonstrukci ikonické budovy na levém břehu Vltavy realizovali TaK Architects **MARKA TICHÉHO (51)**. Pod jeho vedením proběhla nebo probíhá i přestavba dalších budov v Praze: Werichovy vily na Kampě, historické budovy Masarykova nádraží, Divadla Na zábradlí, Mottlova domu na Jungmannově náměstí, Volmanovy vily v Čelákovících nebo aktuálně Hotelu InterContinental na Starém Městě.

Sedíme v paláci Elektrických podniků. Opravdu jste s jeho přestavbou strávil deset let života?

Možná o rok dva víc. Dnes, když to srovnávám s našimi dalšími projekty, uvědomuji si, jakou výjimečnou příležitost – prozkoumat tenhle úžasný prvorepublikový palác – jsme díky tomu dostali. Myslím, že to je vidět i na vlastní realizaci, která pak proběhla relativně za krátkou dobu.

Ríká se, že za rok a půl.

Ano, ale i tomu předcházela neviditelná část. Elektrické podniky měly tu smůlu, že základy byly stavěny z hlinitanových betonů – „záračného“ materiálu“ počátku minulého století, u něhož se postupně ukazovalo, že časem ztrácí pevnost, až byl v 60. letech zakázán. Takže prvního půl roku se sanovaly základy a až pak jsme mohli přistoupit k přestavbě nadzemní části a ta skutečně trvala přibližně rok a půl – neuvěřitelná rychlost. **Mediálně nejznámějším výstupem rekonstrukce byly obkladové kachličky, kterými je celá budova opláštěná; původní výrobce Rako je v tom velkém množství už nebyl schopen vyrobit, a proto jste je objednali v Číně...**

Z mého pohledu se tu odehrály zajímavější věci. Elektrické podniky byly vymyšleny jako vůbec první administrativní budova v Evropě s řízenou klimatizací. Absolutní unikát! Což svědčí o avanturismu a technické vyspělosti naší první republiky. Vedle obkladaček byl na rekonstrukci náročný i celý plášť – vymyslet techniku skladeb a výroby oken a obvodových stěn, střež včetně repasování výkladců s roletami ve spodní linii – těch vysokých mosazných rámců, jejich vytužování, obměňování mechanismů i okenních otvorů po celém obvodu. Ono se to nezdá, ale počty kusů tu jsou ve vysokých stovkách, například oken bylo 850, dveří 1600 a toho slavného obkladu 6500 m². **Díváme se – přes stanici Vltavská – na Negrelliho viadukt. Před námi je pozemek, kde Praha zamýšlí vystavět novou budovu filharmonie. Při přípravách a realizaci rekonstrukce jste určitě přemýšlel, co jiného by se tam případně hodilo.**

Myslím, že sem patří něco, co by obnovilo původní urbanismus, zasažený vznikem magistrály, která tady na holešovické straně končí jakoby nikde. Samotná magistrála naši budovu opticky o patro pod-

PROTI PRŮMĚRNOSTI

ARCHITEKT
MAREK TICHÝ:
„VĚŘÍM VE SVĚTOVÉ
VZEPĚTÍ ČESKÉ
KULTURY STEJNÉ
JAKO VE TŘICÁTÝCH
A ŠEDESÁTÝCH
LETECH.“

řízla. To, že se naproti postaví velký dům, je kontextuálně správné, protože původní záměr autorů byl, že zrcadlově vznikne druhá budova pražských správních institucí. Ve 20. a 30. letech minulého století v Praze vznikaly desítky podobných domů.

Zlatá éra české architektury?

Vždycky říkám, že na první republice obdivuji ambice společnosti. Že jsme tehdy věřili, že máme světu co nabídnout a umíme to realizovat. Lidé se sem jezdili koukat a učit, jak se staví, jak se vyrábí. Nedávno jsem četl paměti Baťova architekta Vladimíra Karfíka: když přijel k Franku Lloyd Wrightovi do kanceláře do Ameriky, všichni tam měli tužky Koh-I-Noor, protože dobře věděli, že nejlepší tužky se vyrábějí v Československu.

Podobných drobných příběhů je hodně?

Rozhodně, vizte jeden z typů obkladů na paláci Elektrických podniků, který byl vyvinut a vyráběn pro newyorské metro – dodneška tam ty obklady jsou (distribuovaly se pod obchodním názvem *Tunelia*; pozn. red.). Kdo jiný by dodal obkladačky než Československo? Což navazuje na další budovy, které jsme rekonstruovali; mladí architekti své doby dostávali ohromné zakázky, typickým příkladem jsou Karel Janů a Jiří Štursa, autoři Volmanovy vily v Čelákovcích, nebo Josef Kittrich a Josef Hrubý, kteří stvořili Bílou Labuť.

Proč se – už téměř 33 let po sametové revoluci – pořád nedaří navázat na dynamiku první republiky?

Myslím, že to začíná a končí u provincialismu, na který společnost přistoupila. A není to jen o délce povolovacích řízení, ale o obecném nastavení společnosti. Stačí si připomenout příběhy výše zmíněných architektů a dalších odborníků, kteří mezi sebou mezioborově spolupracovali, což mě jako architekta mimořádně zajímá. Fungovalo to ve 30. letech ve spojení s avantgardou a pak i v letech šedesátých. Musíme věřit, že se to snad zase vrátí – a něco pro to dělat. **V současné době řídíte rekonstrukci Hotelu InterContinental. Je reálné, že hotova bude již slibovaný příští rok?**

Myslím, že ne. Je to o hodně složitější proces než v případě Elektrických podniků. Neměli jsme tolik času na průzkum, a navíc dům je v podstatně horším stavu.

Vizualizace rekonstrukce hotelu InterContinental a nově vzniklého Korza Pařížská

Pohled na střechu rekonstruované Volmanovy vily

Čelní část rekonstruované historické budovy Masarykova nádraží

Je to tím, že tady na Vltavské se do vlastní budovy tolik nezahovalo, zatímco InterContinental v centru Prahy byl výrazněji poškozen zásahy v 90. letech?

I v Elektrických podnicích proběhly některé zásahy, ale na to, že byl stavěn za hospodářské krize (1927–1935), byl vystavěn dobře. To „Interkonti“ (1968–1974) byl klasicky

normalizačně rozkrádán. Měl být dostavěn už v roce 1971, ale poté, co po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy odešli američtí investoři, trvalo to další tři roky. Šlo o vůbec první americkou poválečnou investici ve východní Evropě. Myšlenkou bylo – v rámci tehdejšího uvolňování – postavit bránu do západního světa. Američané řekli: My zaplatíme vznik velkého hotelu západního střihu, vy si to postavte a vyberte nejlepší architektky. Vybral se tým kolem Karla Filsaka a Jana Šrámka, kteří dělali naše ambasády (například v Brazílii, Číně nebo Indii; pozn. red.), a ti k sobě nabrali spoustu umělců, včetně scénografů typu Františka Cubra, sklářů Reného Roubíčka a Stanislava Libenského nebo sochařů Miroslava Hejného

Pohled do interiéru Divadla Na zábradlí

FOTO ALEŠ JUNGMANN

a Zbyňka Sekala, a vznikl gesamkunstwerk, ukázka československého umění. Z mého pohledu to bylo blízke vzepětí filmařů té doby – československé nově vlně.

Skončilo to s architekturou stejně jako s filmem?

Úplně. Někdo emigroval, někdo byl zakázán a někdo se s prostředím šil. Zbyňek Sekal dodělal plastiku a odjel do Německa, i lidé z Filsakova týmu emigrovali, někdo zůstal. Filsak sám byl zastánce názoru, že jde jen o architekturu, že odcházet nechce. Takže to, co se běžně o Filsakovi a o Karlu Pragerovi (autor budov *Federálního shromáždění* nebo *Nové scény ND*; pozn. red.) říká, totiž že byli normalizačními prominenty, si rozhodně nemyslím. Byli fanatiky architektury a velcí manažeři, kteří by dokázali být úspěšní i v dnešní době. **S odchodem amerických investorů se na stavbě InterContinentalu tedy začalo všechno šidit podle normalizačního hesla: Kdo nekrade, okrádá vlastní rodinu?**

Z ikonické stavby se postupně stávala provinční chalupa. Navíc už v osmdesátých letech se vyprodávala celá sbírka (*Hotel InterContinental byl vybaven jedinečnou množinou špičkových výtvarných děl*

a *honosným starožitným nábytkem; pozn. red.*) do antikvariátů; později v aukcích. Máme záznamy, jak vše postupně mizelo. Byl to vekslácký podnik, kdo šel do Zlaté Prahy na večeri, měl zážitek na celý život. Dnes se to mým mladším spolupracovníkům a spolupracovnicím těžko vysvětluje. Na druhou stranu, pro hotelové služby i gastronomii byl InterContinental vždycky výjimečný. Hotelová škola, kterou až do uzavření provozoval, vychovávala stovky lidí. Máme hotelové knihy, kde jsou fenomenální záznamy o návštěvách: od Margaret Thatcherové přes Jásira Arafáta až po Pink Floyd.

Čeho nejvíc je vám líto, že zmizelo?

Za mě? Plastiky Miroslava Hejného *Začarovaný les*, z původní šestnáctky zbyly jen čtyři. O mobilizaci ani nemluvě. A samozřejmě spousta skla. Roubíčkovy lustry a Libenského tavenice tam zůstaly jen proto, že byly zabetonované nebo pevně spojené s provozem. My se v principu snažili zmapovat, co se s domem dělo. Nastudovali si archívy, dobové realie, provedli jsme rozsáhlý technický průzkum a v maximální míře se snažíme vrátit ke stavu, který tam původně

▼ INZERCE

bombus

no added sugar • palm oil free • gluten free • whey protein

PROTEIN 30
Peanut & chocolate

PROTEINOVÁ TYČINKA V MLÉČNÉ ČOKOLÁDĚ.
BEZ PŘIDANÉHO CUKRU.

WWW.BOMBUSENERGY.CZ

byl, včetně obnovení keramických plastik Zbyňka Sekala, restaurování skla a obrazů, jež zbyly. Ale především nám jde o odtěžení nánosů devadesátých let, o to, aby budova z pohledového betonu a skla zasvítla ve své velkorysosti a sochařské kompozici s mnoha detaily.

Jak daleko ve své snaze jdete?

Nevratně poškozené části například znovu odléváme dobovou technologií. Na původní myšlenku poskládat tým architektů, výtvarníků a designérů navazujeme stejně komplexním přístupem. Za všechny zmíním Zdeňka Lhotského. Občas mi někdo vyčítá, že jsme neudělali soutěž, ale mně přišlo správné zadat to jemu, vždyť po profesorce Brychtové právě on převzal proslulou sklárnu na Pelechově u Železného Brodu, která vyráběla sklo pro InterContinental v době jeho vzniku. Navíc naši skláři jsou ve světě pořád vnímáni jako jedineční. Oslovujeme i jiné umělce, ale zatím po mně nechtějte jména ani termíny otevření. Jen stav betonu a zásahy do skeletu, které jsme objevili, když se obnažily od sádrokartonu, námi předpokládaný harmonogram posunuly přibližně o rok.

Hodně diskutovaným záměrem je zamýšlená realizace třípatrové skleněné kostky před Hotelem InterContinental na dnešním náměstí Miloše Formana. Místní protestují, většinou z důvodu, že venkovní volný prostor vyvažuje větší zastavěnou hmotu samotného hotelu.

Shodou okolností byl koncem minulého měsíce zveřejněn nový pražský *Metropolitní plán*, který potvrdil celý náš návrh, až nás to

MUSÍME PŘEMÝŠLET V SOUVISLOSTECH, A NE ODSUZOVAT CELEK PRO DETAIL.

částečně překvapilo. Náš návrh předpokládá zpřístupnit celé okolí, včetně předpolí směrem k Vltavě nebo průchodu k Základní škole nám. Curieových, která stojí za rohem a kam se načerno procházelo přes závory a zásobovací rampy. Ani ty zabetonované a nedodělané průduchy na náměstí Miloše Formana nejsou ve stavu, který byl původně zvažován. Mimochodem, to je také jeden z důvodů, proč hotel nakonec nebyl prohlášen kulturní památkou – v nálezu ministerstva kultury zaznělo, že okolí stavby působilo devastačně.

Kdyby se noví majitelé dle nálezu rozhodli budovu zbourat, sta- lo by se co?

Nic. Jako s Transgasem! Barák by nebyl. Prostor by se mohl zastavět novým blokem budov, jež by mohly být stejně velké jako ty, které byly vypáleny na konci druhé světové války. Že se tak nestalo, je v první řadě zásluhou jeho vlastníků, kteří náš koncept vybrali. Ani my netvrdíme, že by se měl zastavovat celý blok, naopak. Hotel odseparovaný od okolního prostředí má zůstat, protože ustoupil od nábřežní fronty, i z pohledu z Pařížské. I že náměstí zůstane náměstím, dokonce ten prostor do podoby pro lidi atraktivní upravujeme, jen do pozemku vstoupíme dvěma menšími zásahy

dokončujícími cestu ze Staroměstského náměstí na Dvořákovo nábřeží. Na dnešním náměstí Miloše Formana chceme postavit vámi zmíněnou kostku a naproti právnické fakultě pak další menší budovu – pavilón a dotvoříme tak prostor, kterému říkáme *Korzo Pařížská*. **Směřuji k vám ale i další výtky, tentokrát v souvislosti s bojem o záchranu starého javoru v rámci kultivace veřejného prostoru při ulici Karoliny Světlé, takzvaného Anenského trojúhelníku.**

Tyhle výkřiky znám, ale když se podívám po Praze, v našich projektech jsou stovky nových stromů. Musíme přemýšlet v souvislostech, a ne odsuzovat celek pro detail. Celé to je v obecné rovině o infrastruktuře a její správě. Nyní nemám na mysli tu velkou, ale i lokální. Já za infrastrukturu považuji i veřejný prostor, jehož kultivace a práce se zelení v něm v Praze kulhají, zejména mimo velké parkové plochy. Kdybychom se programově starali o městskou zeleň, neřešíme život jednoho stromu v místě průchodu na novou vltavskou náplavku, protože o kousek dál na Smetanově nábřeží nám jich bez povšimnutí umírá dalších třicet. Ta diskuse kolem výměny jednoho stromu za druhý je tristní. Podobnou debatu máme na Dvořákově nábřeží, my přišli s tím, že vlastníci zaplatí nové stromy zasazené do zavodněného substrátu, aby měly větší vitalitu, a nedopadly tak jako snad polovina stromů v okolí, které prosychají. Z města nám řekli: raději to nedělejte, lidé by křičeli, bude lepší, když doschnou.

S globálním oteplením vystává větší potřeba vodních prvků ve městě. Proč v Praze ve větším množství nevznikají?

Jsme zpátky u toho, že se smírujeme s průměrem, že si nechceme připustit, že vybudovat něco zvláštního stojí úsilí a energii. A často se raději rozhodneme nedělat nic. Shodou okolností v místě Anenského trojúhelníku je vyprojektována krásná nová kašna.

Dožijeme se dostavby Staroměstské radnice?

Pravdu? Pokud se myšlenkové nastavení společnosti nepřenasťaví, myslím, že ne!

Co může vámi zmiňovanou průměrnost změnit?

My sami. Svou prací a myšlením. V tu proměnu stále věřím, nám se už nyní poměrně často stává, že za námi přijde investor, který je sám nositelem myšlenky. Jako v případě našeho příštího projektu na téhle straně vltavského břehu, s úvahou přebudovat prostor v soukromě zainvestované kulturní centrum. Tohle je cesta. **Přinášejí investoři své vlastní nápady poslední dobou častěji?**

Vnímám, že tu jsou lidé úspěšní v nejrůznějších oborech, kteří navracejí prostředky zpátky do české společnosti a dávají jí tím příležitost nadechnout se. Nechci hodnotit jejich pohnutky, ale za mě jako architekta musím říct, že je příjemné, že jsou ochotni investovat do městského prostředí, společně historie i budoucnosti kulturních nemovitostí, aby se nevyprodávaly dál. Máme celou řadu klientů, kteří byli úspěšní i v zahraničí, mohli investovat jinde, ale rozhodli se vydat českou cestou. Jen se nám někdy moc nedaří jejich vize a plány tady doma zorganizovat. Ale možná, že jak se snaží, aby byl obraz našeho života zajímavější, že díky jejich podnětům opravdu dojde ke vzniku nové umělecké vlny, aby to české opět mohlo zářit – být světové. **X**

Otevřete si VIDEOBONUS ke dvěma prostorám, které uvidíte v rámci letošního festivalu architektury Open House.

